

Eesti Arst 2007; 86 (12): 925–928

Eesti Arstide Liidu üldkogu koosolek 1. detsembril 2007 Tallinnas Magdaleena Haiglas

Väino Sinisalu – EA peatoimetaja

Koosolekul kuulati ära EALi presidendi Andres Korgi aruanne EALi tegevusest 2007. a ja kinnitati EALi 2008. a eelarve. Valiti EALi uus president, kelleks sai Ida-Tallinna Keskhaigla kirurgiakliiniku juhataja dr Andrus Mäesalu ja võeti vastu lõppdokument. Valitud president võtab volitused üle 2009. aastast, seni osaleb ta eestseisuse töös selle liikmena.

Arstide liidu tegevus 2007. aastal. Kokkuvõte EALi presidendi Andres Korgi ettekandest

2007. a novembrikuu seisuga oli EALi liikmeid 2788. Liidu tegevust juhtis eestseisus koosseisus Andres Kork (president), Andres Lehtmetes (eelmine president), Peeter Mardna, Margit Närska, Vallo Volke, Madis Tiik, Toomas Kariis, Lea Maipuu, Andri Meriloo, Indrek Oro. EALi volikogu tuli kokku kolmel korral, et arutada palgaläbirääkimistega seotud küsimusi.

Erakorralisel koosolekul **9. jaanuaril Tallinnas** otsustati tagasi lükata haiglate liidu palgatõusu pakkumine ja esitada uus kompromissettepanek. See otsus pani aluse hiljem saavutatud 32%-sele palgatõusule 2007. a.

11. mail Tartus peetud koosolekul tehti kokkuvõtte palgaläbirääkimistest. Volikogu jäi palgaläbirääkimiste tulemuste ja läbirääkimiste delegatsiooni tööga rahule. Otsustati teha sotsiaalministrile ettepanek alustada konsultatsioone tervishoiu rahastamist ja arstide töötasu puudutavatele probleemidele lahenduste leidmiseks. 2008. aasta tunnitasu nõudmiseks kinnitati 128 krooni alates 1. jaanuarist.

19. oktoobril Tartus peetud koosolekul otsustati jääda kevadel esitatud nõudmise juurde kehtestada alates 1. jaanuarist 2008 arstide miinimumtunnitasuks 128 krooni. Kuna läbirääkimised ja lepitusmenetlus 2008. aasta miinimumtunnitasu

üle lõppesid palgakokkuleppeta, ei ole EALil töörahu pidamise kohustust. Volikogu andis eestseisusele volituse pidada konsultatsioone Sotsiaalministeeriumi ja Eesti Haigekassaga, et leida võimalusi töörahu säilitamiseks.

Eestseisuse koosolekul 24. augustil arutati e-tervise infosüsteemi (digilugu) ja anti hinnang praegu Riigikogu menetluses olevale sellekohasele seaduseelnõule. Eesti Arstide Liit pooldab infotehnoloogia ulatuslikumat ja koordineeritumat kasutamist tervishoiu korraldamisel. Samas ollakse seisukohal, et mis tahes muudatuste tegemisel peab olema kindel, et need ei kahjusta patsientide huve ning parandavad arstiabi kvaliteeti ja kättesaadavust.

Arstide liit ei toeta e-tervise infosüsteemi seaduseelnõu praegusel kujul. Eelnõu vastuvõtmisele peaks eelnema sisuline analüüs selle rakendamise tagajärgede kohta praktikas – meditsiin ei ole valdkond, milles sedavõrd olulisi samme võiks ette võtta ainult subjektiivsete hinnangute alusel. Liit tegi ettepaneku enne seaduseelnõu menetlusse andmist korraldada katseprojekt tervise infosüsteemi töökindluse selgitamiseks.

Koos patsientide esindusühinguga esitati seaduseelnõu kohta **parandusettepanekud**, märkides, et patsientidel peab olema õigus keelduda oma andmete esitamisest üleriigilisse infosüsteemi ja ka õigus sulgeda ligipääs tema kohta käivatele aegkriitilistele andmetele.

Eestiseisus võttis vastu seisukoha **ajakirja Eesti Arst väljaandmise** suhtes. Seni andis ajakirja välja EALi ainuomanduses olev Eesti Arsti OÜ. Olukorras, kus reklaamitulu on pidevalt vähenenud ja vaatamata EALi toetusele 2007. a ei eraldatud ajakirja väljaandmiseks toetust Sotsiaalministeeriumi eelarvest, ei ole EAL suuteline katma

ajakirja väljaandmisega seotud kulusid. Ajakirja väljaandmise võtab üle OÜ Celsius Healthcare ning 29. septembril 2007 sõlmisid EAL, OÜ Celsius Healthcare ja Eesti Arsti OÜ kokkuleppe. Selle kohaselt hakkab alates jaanuarist 2008 ajakirja välja andma Celsius Healthcare, kel on Eesti Arsti kaubamärgi kasutamise õigus. Kaubamärgi omanikus jääb EAL. Eesti Arst jääb ka edaspidi eestikeelseks meditsiiniliseks teadusajakirjaks ja jätkub tegevus, et ajakirja lisataks rahvusvahelistesse andmebaasidesse. EALi liikmetele jääb ajakirja kättesaadavaks endistel tingimustel.

Arstide Täiendkoolituse Fond andis 2007. a välja 19 stipendiumi kogusummas 120 000 krooni. Teist aastat järjest andis Eesti Noorarstide Ühendus välja kaks 25 000-kroonist stipendiumi arst-residentidele. Tänavuse preemia laureaadid on Krista Ress ja Dimitri Golovin.

EALi **vastutuskindlustuse lepingut** If Kindlustusega pikendati kuni 30. septembrini 2008. Lepingu tingimused jäid endiseks.

Traditsioonilised **Eesti Arstide Päevad** toimusid 29. ja 30. märtsil 2007.

Koostöös TÜ arstiteaduskonnaga toimus 9. novembril 2007 Tartus **arstieetika konverents** teemal arsti-patsiendi suhted. Põhjalikumalt olid arutelul eetikaküsimused seoses e-tervise infosüsteemiga.

EALi ja arstiteaduskonna koostöös jõudis meie arstideni Maailma Arstide Liidu eesti keelde tõlgitud **arstieetika käsiraamat**.

Palgaläbirääkimised

Sügisest 2006 algasid palgaläbirääkimised töövõtjate – EALi, Eesti Keskastme Tervishoiutöötajate Liidu (EKTLL), Eesti Õdede Liidu (EÖL), Eesti Tervishoiutöötajate Ametiühingu Liidu (ETTAL) – ja tööandja – Eesti Haiglate Liidu (EHL) – ning Sotsiaalministeeriumi esindajate vahel.

25. jaanuaril 2007 jõuti kokkuleppeni 2007. a miinimumtunnitasudes: arstidele 99 kr, õdedele 32,5 kr ja hooldustöötajatele 29 kr tunnis. Seda kuulutasid kõik osapooled, ka sotsiaalminister ja riiklik lepitaja korduvalt pressis. Tänu sellele kokkuleppele jättis EAL ära streigi.

Kokkulepe on kirjas läbirääkimiste koosoleku protokollis. Riiklik lepitaja ei vormistanud eraldi leppimisprotokolli, nagu seadus ette näeb. Hiljem esitas riiklik lepitaja kollektiivlepingu kavandi, mille sisu ei vastanud saavutatud kokkuleppele (nt residentid ja kiirabi jäeti välja). Sellele EAL ja ETKK alla ei kirjutanud.

EAL ja ETKK esitasid 13.03.2007 hagi Harju Maakohule Eesti Vabariigi ja EHLi vastu nõudega tuvastada, et 25. jaanuari lepituskoosolekul saavutatud kokkuleppe kohaselt on muudetud eelmises kollektiivlepingus kehtinud palgatingimusi ja alates 1. aprillist 2007 on miinimumtunnitasu arstidele 99 kr ning õdedel jt keskastme tervishoiutöötajatel 52,50 kr.

Kohtus riiki esindav Sotsiaalministeerium ja EHL vaidlesid sellele vastu, väites, et kuna kirjalikku kollektiivlepingut ega leppimisprotokolli ei ole, siis ei saa tõestada, et 2007. a palkades kokku lepitati. Harju Maakohus jättis 21.09.2007 EALi hagi rahuldamata. Selle otsuse peale on EAL esitanud apellatsioonkaebuse ringkonnakohtule. Ringkonnakohtu lahendit veel pole, istung on 22.01.2008.

Haiglad siiski tunnistasid kokkulepet ja on miinimumtasud enamasti tõstnud 99 kroonini tunnis (v.a Pärnu Haigla). Residentide palka pole seni tõstetud. 2007. a lisaelarvega eraldati residentide palgatõusuks raha, nii et 1. maist oleks tunnitasu 93,75 kr. Kiirabiarstide tunnitasu tõstmiseks anti lisaraha juulis, et maksta palka tagantjärele aprillist, kuid tunnitasuks arvestati 93,75 kr (mitte 99 kr).

Sotsiaalminister on juhtinud tähelepanu kollektiivse töötüli lahendamise seadusele, mille § 12 lõige 2 keelab streigi korraldamise alates kohtusse pöördumise päevast, kui tegemist on kollektiivlepingu täitmisest tuleneva kohtuvaidlusega.

EAL taotleb esialgu kokkuleppe tunnustamist, jõudes võib-olla edaspidi ka selle täieliku täitmise nõudmiseni.

2008. a palgatingimuste kohta kokkulepet ei saavutatud. Lepitusmenetlus on ametlikult läbitud, seega on olemas ka õigus streikida.

13. märtsil 2007 esitas ETKK Tallinna Halduskohtule kaebuse riikliku lepitaja vastu nõudega tuvastada riikliku lepitaja poolt lepitusmenetluse normide rikkumine ja kohustada riiklikku lepitajat

sooritama tema poolt sooritamata toimingud, s.o vormistada leppimisprotokoll 25.01.2007. a kokkuleppe alusel ning eriarvamuste protokoll 2008. a kohta.

14. septembril 2007 tunnistas Tallinna Halduskohus õigusvastaseks riikliku lepitaja poolt lepitusmenetluses protokollide vormistamata jätmise tervishoiutöötajate 2007. aasta tunnipalga alammäärade osas kokkuleppe saavutamise kohta ning 2008. aasta tunnipalga alammäärade osas kokkuleppele mittejäõudmise kohta. Kohus otsustas, et riiklik lepitaja on rikkunud kollektiivse töötüli lepitamise seaduse ja lepitaja põhimääruse sätteid. Halduskohus leidis: „Töötüli põhjus oli algusest peale selge: töövõtjad taotlesid 2007. ja 2008. aastaks tunnipalga alammäärade suuremat tõusu, kui töõandjad olid nõus maksma.“ 2007. aasta palgatõõsu suhtes saavutati kokkulepe kõigi töötüli osapoolte vahel, kuid lepitaja jättis selle leppimise protokolliga vormistamata.

Samas ei kohustanud Tallinna Halduskohus lepitajat vajalikke protokolle tagantjärele vormistama. Selle kohta on esitatud apellatsioonkaebus ringkonnakohtule.

EÕL ja ETTAL kirjutasid alla kaheaastasele kollektiivlepingule. Neil on 2008. a lõpuni töörahu. Kollektiivleping on laiendamata ja kehtib ainult haiglate liitu kuuluvates haiglates töõtavatele õõdedele ja hooldajatele (ei kehti nt perearstisüsteemis, kiirabis, kooliõõdedele, hooldekodude personalile). Kõigil nendel töõtajatel, kellele kollektiivleping ei laiene, on samuti õõigus streigiga ühineda.

EALi nõõdmine on kehtestada arstide tunnipalgaks 2008. aastal 128 kr. Sotsiaalministeeriumi teatel on 2008. a tervishoiuteenuste hindades planeeritud arsti tunnipalga alammääraks 112 kr (arvestuslik kuutasu 18 816 kr).

EAL taotleb 2007. a saavutatud kokkuleppe tunnustamist ja on seisukohal, et praegune kohtuvaidlus 2008. a palgalepet ei puuduta. Seega on EALil täielik õõigus taotleda kõigi seaduses sätestatud viisidega 2008. a palganõõuete arutamist ja elluviimist.

Eesti riik ei taga kodanikele põhiseaduslikku õõigust tervise kaitsele. Eesti Arstide Liidu üldkogu avaldus 1. detsembril 2007

Riigi ülesanne on oma kodanikku kaitsta ja vajaduse korral aidata. Põhiseaduse § 28 ütleb, et igatühel on õõigus tervise kaitsele. Tulenevalt sellest õõigusest peab riik looma tervishoiusüsteemi, mis teeb arstiabi inimesele kättesaadavaks. Samuti on riik kohustatud aktiivselt tegutsema, et tingimused tervise kaitsmiseks jatkuvalt paraneksid.

Tegelikult teeb riik olukorra parandamiseks vähe. Tervishoiukulude osakaal sisemajanduse kogutõõdangust on alates 2005. aastast pidevalt vähenenud. Eesti kulutab teiste Euroopa riikidega võrreldes tervishoiule kõige vähem raha, seetõõttu on meil pikad ravijärjekorrad, töõjõõupuudus, vilets infrastruktuur ja halvasti juhitud süsteem.

Hoolimata ebapiisavast rahastamisest on meie meditsiinisüsteem tunnustatud Euroopa kulu-tõõhusaimaks. Võimalik on see tänu sellele, et arstid ja õõed teevad piltlikult õõeldes kahe inimese töõd poole inimese palga eest. Tõõjõõupuudus tervishoius ei ähvarda mitte tulevikus, vaid on juba reaalsus.

Praegused tingimused sunnivad arste pidevalt valima halva ja veel halvema vahel. Üks võimalus oleks keelduda topeltkoormusest ja varjatud õõletundidest ning jätta patsiendid veelgi kauemaks järjekorda ootama. Teine – töõtada samamõõdi edasi, teades, et väsimus ja stress võivad põhjustada fataalseid vigu. Mõõlemad variandid on vastuolus arstieetikaga, kuid süsteemi muutmata sellele dilemmale lahendust ei ole. Juba liiga palju arste on sellepärast Eestist lahkunud.

Arstid ei taha enam kaasa aidata niisuguse patsientide huve eirava süsteemi püsimisele ning nõõuavad tõõhusaid ja kiireid muudatusi. Arstide liit on korduvalt esitanud sotsiaalministrile ettepanekuid tervishoiu rahastamise kokkuleppe sõõlmimiseks. Kokkuleppe nurgakiviks on tervishoiu kogukulude suurendamine. Samuti tuleks juba järgmisest aastast kehtestada raviteenuste tegevuspõõhised hinnad, milleks haigekassas on küõllaldaselt vahendeid.

Valitsus ei taha võtta riigi eelarvestrateegiale vastavat kohustust tõõsta tervishoiukulutuste osakaalu SKT-st 2010. aastaks 6,5%-ni. Sotsiaalministri arvates tuleb see punkt tervishoiu rahastamispoliitika kokkuleppest välja jätta.

Sotsiaalministeerium ei ole poliitilise tahte puudumise tõttu tervishoiu korraldamisega toime tulnud. Arstide liidu arvates tuleks kaaluda tervishoiu-ministeeriumi taastamist, et õigus tervise kaitsele ei oleks ainult ilus rida põhiseaduses.

Eesti Arstide Liidu üldkogu avaldus Tallinna Ülikooli akadeemilise raamatukogu meditsiiniinfokeskuse toetuseks

Pidades Eesti Meditsiiniiraamatukogu reorganiseerimisel moodustatud Tallinna Ülikooli akadeemilise raamatukogu (TLÜ AR) meditsiiniinfokeskust tervishoiusüsteemi lahutamatuks osaks erialase oskusteabe, õppe- ja teaduskirjanduse koguna, meditsiinilise bibliograafiakeskusena ja elektrooniliste andmebaaside vahendajana nii arstiteadlastele, tegev-arstidele, arstiteaduse üliõpilastele, teistele tervishoiutöötajatele kui ka tervisest huvitatud elanikkonnale kogu Eesti Vabariigis, pöördub Eesti Arstide Liit 1) Vabariigi Valitsuse poole taotlusega tagada riigieelarvest Sotsiaalministeeriumi kaudu TLÜ ARi meditsiiniinfokeskuse baasrahaastamine personalikuludeks, kogude komplekteerimiseks, tööks andmebaasidega ja klienditeeninduseks vähemalt samas mahu endise Eesti Meditsiiniiraamatukogu eelarvega (ca 2 miljonit krooni aastas), arvestades seejuures tarbijahinnaindeksi kasvu;

2) EALi üldkogu pöördub TLÜ ARi poole taotlusega jätkata meditsiiniinfokeskuse kaudu osalemist Euroopa Meditsiiniiraamatukogude Liidus, et säilitada Euroopa standarditele vastav meditsiinibibliograafia- ja meditsiiniiraamatukoguteenuse kvaliteet;

3) EALi üldkogu pöördub Eesti tervishoiu- ja meditsiiniharidust andvate asutuste, tervishoiu keskasutuste ja meditsiiniüldsuse poole palvega teadvustada jätkuvat vajadust riiklikult tagatud professionaalse meditsiiniiraamatukogu- ja meditsiinibibliograafia-teenuse järele ning aktiivselt toetada ja nõustada ülesehitatavat TLÜ ARi meditsiiniinfokeskust, lähtudes selle tegevusprofiili ootustest ja vajadustest.

Eesti Arstide Liidu valitud president dr Andrus Mäesalu

Andrus Mäesalu on sündinud 9. juulil 1956 Tallinnas. Pärast Pärnu I Keskkooli lõpetamist 1974. a asus

Dr Andrus Mäesalu

ta õppima TÜ arstiteaduskonda ravi erialale, mille lõpetas 1980. a. Pärast internatuuri lõpetamist 1981. a töötas ta kuni 1984. a Pärnu Haigla vastuvõtuosakonna juhatajana. Edasi on ta oma arstiteed jätkanud kirurgina Ida-Tallinna Keskhaiglas. Aastatel 1996–2002 oli ta Tallinna Keskhaigla (nüüd Ida-Tallinna Keskhaigla) peaarst. Aastast 2002 on ta töötanud Ida-Tallinna Keskhaigla kirurgiakliiniku juhatajana.

Oma teadmisi on ta täiendanud mitmetel erialastel täienduskursustel ja alates 2001. a igal aastal osalenud Euroopa Endoskoopilise Kirurgia Assotsiatsiooni kongressidel. Talle anti 1993. a kõrgem kategooria kirurgia erialal.

Andrus Mäesalu on Eesti tervishoiujuhtide Kolleegiumi ja Tallinna Arstide Liidu juhatuse liige.

EALi presidendina näeb A. Mäesalu vajadust tugevdada EALi positsiooni arstkonnas ja ühiskonnas, kaasata enam arste, eelkõige noori arste liidu tegevusse. Ta peab vajalikuks parandada info liikumist liikmete hulgas ja liikmete arvamuste kogumist otsesuhetlemisel e-posti kaudu. EAL peaks tema hinnangul selgemalt esitama oma seisukohti inimeste tervisekäitumist ja meditsiini puudutavatel teemadel. Endastmõistetavalt peab EAL jätkuvalt hea seisma arstide kutsehuvide ja õiguste realiseerimisel.

eestiarst@eestiarst.ee